

4. Ібрагімов М. «Філософія спорту»: чи буде плідною філософія на ниві спорту? / М. Ібрагімов // Молода спортивна наука України. – 2011. – Т4. – С. 54.

5. Абдулкаримов С. А. Спорт и культурная идентичность в обществе: история и современность // Этническое обозрение. – 1994. – № 5.

6. Edensor, T. National Identity. Popular Culture and Everyday Life. – Oxford-New-York, 2002. – С. 74.

7. Пеллагеша Н. Україна у смислових війнах постмодерну: трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації. – К.: НІСД, 2008. – 288 с.

8. <http://cheloveknauka.com/sport-kak-sotsiokulturnyy-fenomen-epohi-globalizatsii#ixzz36VEmHvfZ>

References

1. Orlova V.V., Halaleeva O.E. Studencheskij sport v uslovijah globalizacii // Mezhdunarodnyj zhurnal prikladnyh i fundamental'nyh issledovanij. – 2014. – № 2 – S.164-168. URL: www.rae.ru/upfs/?section=content&op=show_article&article_id=5049

2. Scott Kretchmar R. Practical philosophy of sport and physical activity. Champaign, IL: Human Kinetics, 2005. – P.91.

3. William J. Morgan. The Philosophy of Sport: A Historical and Conceptual Overview and a Conjecture Regarding Its Future // Jay Coakley and Eric Dunning (eds.) Handbook of Sports Studies. – London: Sage, 2003. – P.205-212.

4. Ibragimov M. «Filosofija sportu»: chy bude plidnoju filosofija na nyvi sportu? / M.Ibragimov // Moloda sportyvna nauka Ukrain'ny. – 2011. – Т4. – С.54.

5. Abdulkarimov S.A. Sport i kul'turnaja identichnost' v obshhestve: istorija i sovremennost' // Jetnicheskoe obozrenie. – 1994. – № 5.

6. Edensor, T. National Identity. Popular Culture and Everyday Life. – Oxford-New-York, 2002. – S.74.

7. Pelagesha N. Ukrain'a u smyslovyh vijnah postmodernu: transformacija ukrai'ns'koi' nacional'noi' identychnosti v umovah globalizacii'. – K.: NISD, 2008. – 288 s.

8. <http://cheloveknauka.com/sport-kak-sotsiokulturnyy-fenomen-epohi-globalizatsii#ixzz36VEmHvfZ>

Bilogur V. E., Ph.D., Associate Professor, Department of Theory and Methods of Physical Education and Sport Disciplines Melitopol State Pedagogical University named after Bogdan Khmelnytsky (Ukraine, Melitopol), bilovlada@mail.ru

Formation of modern concepts of sports in the globalization and European integration: international and domestic experience

The formation of the modern concept of sport in the context of globalization and European integration and the development of the concept of sports represented in different countries, which makes it possible to present it in a comparative dimension, studies the essence of the modern concept of sport in the context of globalization and European integration. Identified areas of formation of modern sport concept, based on the sport as the substantial basis of personality development. Revealed model development and support sports activities at both the state and part of the sector. The conditions under which can occur changes in the concept of modern sports and actualized updated concept of the Olympic Movement, which is based on measurements of sports globalization and European integration.

Keywords: concept of sport, globalization, European integration, the substantial base self-identity, sporting activities, the Olympic Movement.

Билогур В. Е., доктор философских наук, профессор, профессор кафедры теории и методики физического воспитания и спортивных дисциплин, Мелитопольский государственный педагогический университет им. Богдана Хмельницкого (Украина, Мелитополь), bilovlada@mail.ru

Формирование современной концепции спорта в условиях глобализации и евроинтеграции: международный и отечественный опыт

Рассматривается формирование современной концепции спорта в условиях глобализации и евроинтеграции и представлено развитие концепции спорта в разных странах, что дает возможность представить его в сравнительном измерении, исследована сущность современной концепции спорта в условиях глобализации и евроинтеграции. Выявлены направления формирования современной концепции спорта, в основе которой спорт как субстанциональная основа развития личности. Раскрыты модели развития и поддержки спортивной деятельности, как на уровне государства, так и частного сектора. Определены условия, при которых могут происходить современные изменения в концепции спорта, и актуализирована обновленная концепция Олимпийского движения, которое находится в основе спортивных измерений глобализации и евроинтеграции.

Ключевые слова: концепция спорта, глобализация, евроинтеграция, субстанциональная основа, самореализация личности, спортивная деятельность, Олимпийское движение.

* * *

УДК 769.01

Завальнюк О. В.

кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории та методики фізичного виховання Інституту фізичного виховання і спорту, докторант, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), LanaZav@i.ua

СПОРТ ЯК ОБ'ЄКТ ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ

Аналізується філософський сенс спорту як діяльності, спрямованої на саморозвиток особистості; автор зазначає, що фізична культура і спорт є одними з найбільш важливих засобів виховання особистості, яка б гармонійно поєднувала в собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість. Тому в сучасному світі посилюється усвідомлення ролі цих засобів як чинників удосконалення природи людини та суспільства. Фізична культура і спорт – багатогранні суспільні явища, які мають самостійне загальнокультурне, педагогічне, естетичне, престижне та інші значення. Філософська рефлексія дозволяє розглянути спорт не тільки як органічний елемент фізичної культури, але й як сукупність матеріальних і духовних цінностей, які створюються і використовуються суспільством.

Ключові слова: людина, культура, фізична культура, спорт, матеріальні цінності, духовні цінності.

Фізична культура і спорт з давніх часів розглядаються не тільки як продукт історичного, але й філософського розвитку суспільства. У цьому контексті фізична культура розглядається не тільки як культура тіла, але й як сукупність матеріальних і духовних цінностей [1].

Для розуміння можливостей фізичної культури бути сукупністю духовних цінностей необхідно розрізнити фізкультурну діяльність та власне фізичну культуру. Різниця між полягає в тому, що людська діяльність є усвідомленою, спрямовується волею людини активність, яка має на меті перетворення природи, суспільства та самого себе, своєї фізичної, психічної та в цілому соціальної сутності. Тоді як «фізична культура» як вид культури є специфічним результатом людської діяльності, засіб та спосіб людського всебічного розвитку людей, а також практичного виконання ними своїх соціальних обов'язків у суспільстві [2, с. 35].

Філософське розуміння феномену фізичної культури як найважливішого явища суспільного життя визначило якісно новий рівень осмислення фізкультурно-спортивної практики, її роль у формуванні духовного та соціального здоров'я особистості. Людська тілесність як соціально-філософська проблема постійно викликала інтерес: яким чином тілесні сили розкриваються в житті та соціальному бутті людини, які взаємозв'язки тіла, душі та духу та чи існують межі їх розвитку. Дані питання набувають ще більшої актуальності на сьогоднішній час, в умовах динамічно та протирічливо функціонуючого сучасного суспільства, яке вступило в епоху інформаційної цивілізації [3].

Як свідчить історія розвитку фізичної культури, окремі питання досліджуваної проблеми в різні часи були предметом вивчення в педагогіці, психології та естетиці. Проблеми душевної, духовної і тілесної цілісності, духовного і фізичного взаємозв'язку в людині в процесі її розвитку велику увагу приділяли ще античні філософи (Платон, Аристотель, Демокрит, Сократ), учені середніх віків (Д. Дідро, Т. Компанелла, Я. А. Коменський, Т. Мор), німецькі філософи-класики

(Г. Гердер, І. Кант, Г. Гегель, Л. Фейербах, Ф. Шеллінг, Б. Паскаль); загальні питання розвитку особистості досліджували вітчизняні вчені (І. Бех, Л. Божович, Л. Виготський, М. Євтух, Є. Ісаєв, К. Карнилов, А. Петровський, С. Рубінштейн), українські філософи (П. Юркевич, Г. Сковорода), філософи сучасності (В. Андрущенко, В. Баранівський, Л. Буєва, Л. Губерський, В. Кремень, А. Комарова, Б. Кримський, С. Пролєєв та інші). Психологічні аспекти духовності віднайшли відображення в працях М. Боришевського, О. Зеліченка, В. Зінченка, В. Знакова, Е. Помиткіна, В. Пономаренка, Ж. Юзвак та інших вчених [4].

Основними видами фізичної культури є:

- *професійно-прикладна фізична культура* (ППФК) – створює передумови для успішного оволодіння тією або іншою професією. Зміст і склад засобів ППФК визначається особливостями трудового процесу.

- *оздоровчо-реабілітаційна фізична культура* – пов'язана зі спрямованим використанням фізичних вправ як засобів лікування захворювань і відновлення функцій організму, порушених або втрачених унаслідок захворювань, травм. Її різновидом є лікувальна фізична культура.

- *фонові види фізичної культури*: включають гігієнічну фізичну культуру, включену в рамки повсякденного побуту (ранкова гімнастика, прогулянки, інші фізичні вправи в режимі дня, не пов'язані із значними навантаженнями), і рекреативну фізичну культуру, засоби якої використовуються в режимі активного відпочинку (туризм, фізкультурно-оздоровчі розваги).

Для формування фізичної культури особи передбачається вирішення наступних виховних, освітніх, розвиваючих і оздоровчих завдань:

- розуміння ролі фізичної культури в розвитку особи і підготовці її до професійної діяльності;

- знання науково-практичних основ фізичної культури і здорового способу життя;

- формування мотиваційно-ціннісного відношення до фізичної культури, установки на здоровий спосіб життя, фізичне самовдосконалення і самовиховання, потреби в регулярних заняттях фізичними вправами і спортом;

- оволодіння системою практичних вмінь і навичок, які забезпечують збереження і зміцнення здоров'я, психічне благополуччя, розвиток і вдосконалення психофізичних здібностей, якостей і властивостей особи, самовизначення в області фізичної культури;

- набуття досвіду творчого використання фізкультурно-спортивної діяльності для досягнення життєвих і професійних цілей [5].

У загальному вигляді мета розвитку фізичної культури і спорту передбачає підвищення рівня фізичної активності і дієздатності населення, зростання «капіталізації» людського ресурсу [6].

Але не менш значущою метою розвитку фізичної культури є можливість приймати участь у духовному розвитку людини. Основу і зміст процесу духовного розвитку особистості складає розвиток інтелектуальних і фізичних здібностей людини, її морально-етичних і естетичних якостей. Одними з найважливіших засобів виховання особистості, яка б гармонійно поєднувала в собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість є фізична культура і спорт.

Естетика фізичної культури і спорту є одним з ефективних шляхів одухотворення особистості. Вона спрямована на виховання душевності, сердечності, любові, формує і організовує сферу чуттєвого сприйняття людиною навколишнього світу, ефективно впливає на виховання морально-вольових якостей, естетику вчинків і поведінку.

Дослідженню окремих аспектів взаємозв'язку духовного і фізичного, фізичного та естетичного виховання людини присвячено праці Л. Столович, Т. Ротерс, Г. Шевченко, І. Ніколайчук та ін.

На думку деяких авторів слід переосмислити необхідність кардинальної зміни поглядів на фізкультуру і спорт, фізичний стан, красу людського тіла. Цьому переосмисленню присвячено низку науково-педагогічних праць, серед яких праці О. Вишневського, А. Френкіна, В. Клименко та ін.

Окремі автори розглядають деякі напрямки естетичного в системі соціокультурних цінностей. Так, Л. Царькова відносить естетику спорту до галузі практичної естетики поряд з естетикою побуту, людської поведінки, наукової творчості та іншої діяльності.

Естетизація спорту наблизилася його до статусу мистецтва. Сприяли цьому і тенденції розчинення мистецтва в житті, синтезу мистецтв, дифузії високої і масової культури: межі між видами і жанрами мистецтва, мистецтвом і не мистецтвом втратили чіткість контурів, розсувалися, впускаючи в художню сферу усі нові феномени. Спорт як один зі знакових елементів масовості став одним з них [7, с.22-23]

Естетику фізичної культури і спорту, питання естетичного змісту й естетичних цінностей у спорті висвітлювали в своїх працях вітчизняні вчені, такі як М. Сараф, В. Столяров та ін., а також зарубіжні автори – П. Дж. Арнольд, П. Кубертен, Р. Мехью, Р. Елліот та ін.

Спорт є органічною частиною фізичної культури і являє собою сукупність матеріальних і духовних цінностей, які створюються і використовуються суспільством, це багатогранне суспільне явище, що має самостійне загальнокультурне, педагогічне, естетичне, престижне та інші значення. У процесі свого історичного розвитку він посів чільне місце як у фізичній, так і в духовній культурі суспільства.

Спорт поряд з живописом, скульптурою, музикою і балетом поступово переконує людей, що людська досконалість – одна з найпрекрасніших цінностей життя. Приваблива сила спорту, високі вимоги до прояву фізичних і психічних сил надають широкі можливості для індивідуально-спрямованого виховання духовних рис та якостей людини [8, с. 316]. Цінність спорту, його культурна функція, полягає також у тому, що він є одним з важливих засобів формування естетичних смаків особистості, задоволення її духовних запитів.

Отже, спорт – це багатогранне суспільне явище, що становить невід'ємний елемент культури суспільства. Один із засобів і методів усестороннього розвитку людини, зміцнення його здоров'я, підготовки до трудової і бойової діяльності, що складається з фізичних вправ і деяких інших видів діяльності, змагань, що мають характер [9].

За статистичними даними в Україні в 2013 році галузь включала 56, 9 тис. установ, організацій та 75,5

тис. чол., що в них працювали [10]. Станом на 01.01.2013 р. загальна кількість осіб, що займаються всіма видами фізкультурно-оздоровчої роботи – 4 876 904. Кількість людей, що займалися спортом під керівництвом тренерів, інструкторів складала – 1271593.

Державна політика у сфері фізичної культури і спорту спрямовується на вирішення таких завдань:

– формування у населення сталих традицій та мотивацій щодо фізичного виховання і масового спорту як важливого чинника забезпечення здорового способу життя;

– удосконалення форм залучення різних груп населення до регулярних та повноцінних занять фізичною культурою і спортом;

– удосконалення на науково обґрунтованих засадах системи дитячо-юнацького спорту;

– підвищення якості відбору обдарованих осіб до системи резервного спорту, створення умов для розвитку індивідуальних здібностей спортсменів на етапах багаторічної підготовки;

– удосконалення системи формування та підготовки національних збірних команд, передусім з олімпійських видів спорту;

– переорієнтування системи керівництва сферою фізичної культури і спорту на забезпечення поєднання зусиль організацій фізкультурно-спортивної спрямованості;

– сприяння поширенню клубної системи у сфері фізичної культури і спорту;

– будівництво за підтримки органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування сучасних спортивних споруд, належне їх обладнання та використання;

– удосконалення економічних засад у сфері фізичної культури і спорту, запровадження ефективних моделей її кадрового, фінансового, матеріально-технічного, наукового, медичного та інформаційного забезпечення [11].

Поняття «фізична культура» було теоретично обґрунтовано Л. Матвеевим, як органічна складова суспільства і людини. У Великій радянській енциклопедії, Українській радянській енциклопедії, Законі України «Про фізичну культуру і спорт» подано також соціальне визначення фізичної культури як складової частини культури суспільства, людства загалом. Поняття «фізична культура» використовується у Російській Федерації, Білорусі, Україні, Польщі.

«Фізичне виховання різних груп населення – напрям фізичної культури, пов'язаний з процесом виховання особи, набуттям нею відповідних знань та умінь з використанням рухової активності для всебічного розвитку, оздоровлення та забезпечення готовності до професійної діяльності та активної участі в суспільному житті» [12].

Наукові погляди на фізичну культуру особистості В. Бальсевича, М. Віленського, Л. Лубишевої, Л. Матвеева, О. Новікова, В. Столярова та інших авторів дозволяють конкретизувати дефініцію і структуру фізичної культури особи як провідної установки в системі фізичного виховання. В якості відправної платформи розуміння природної і соціальної детермінації фізичної культури особи приймаються загальнопедагогічні і психологічні підходи, пов'язані з ними питання соціалізації особи, рушійні сили її роз-

витку, творчості і діяльності (Б. Ананьєв, О. Асмолов, В. Беспалько, Б. Ліхачов, В. Леднев, А. Леонтєв, Б. Ломів, А. Петрівський, С. Рубінштейн, В. Шадриков).

Виходячи з цього, М. Віленський та Г. Соловійов пропонують наступне визначення поняття «фізична культура особистості»: це соціально-детермінована галузь загальної культури людини, яка є якісним, системним, динамічним станом, що характеризується певним рівнем спеціальної вченості, фізичної досконалості, мотиваційно-ціннісних орієнтацій і соціально-духовних цінностей, придбаних в результаті виховання і інтегрованих у фізкультурно-спортивній діяльності, культурі способу життя, духовності і психофізичному здоров'ї [13, с. 5].

Водночас структуру сформованості ціннісного ставлення до фізичної культури можна уявити у наступному вигляді. *Компонентами* цього утворення визначено: когнітивний (знання), емоційно-ціннісний (мотиви, ціннісні орієнтації), діяльнісний (практичні вміння фізкультурної діяльності).

Критерії за своєю сутністю є ідентичними змісту зазначених компонентів і представлені сукупністю відповідних показників.

Показники критерію «знання»: розуміння сутності фізичного здоров'я, способи його збереження і зміцнення, розуміння своїх рухових можливостей.

Показники критерію «мотиви»: потреба в розвитку фізичного здоров'я, емоційно-позитивні переживання фізкультурно-спортивної діяльності; критерію «ціннісні орієнтації»: прагнення до фізичного самовдосконалення.

Показники критерію «практичні вміння фізкультурної діяльності»: уміння здійснювати фізичне самовдосконалення, активність у фізкультурно-спортивній діяльності [14].

Разом з тим, людина, яка займається фізичною культурою і спортом, постійно знайомиться з проявами прекрасного. Під впливом фізичних вправ форми тіла розвиваються гармонійно, рух та дії стають більш витонченими, енергійними, красивими. Багато людей займаються спортом, керуючись не тільки певними практичними цілями – зміцнити здоров'я, встановити рекорд тощо. Значною мірою їх приваблює можливість отримати естетичне задоволення від занять, від можливості постійно спостерігати прекрасне і самим творити його у вигляді виконання красивих рухів, граціозного до віртуозності володіння власним тілом, сприйняття, відчуття і правильного розуміння прекрасного у вчинках, у бездоганних формах стрункого тіла, в доведених до ступеня мистецтва рухах гімнаста, акробата, стрибуну у воду, фігуриста. Виконання вправ під музику в художній гімнастиці, фігурному катанні, спортивних танцях та ін. сприяє розвитку музичної культури [15].

У міру того як у фізичній культурі й спорті, з одного боку, все більш глибоко втілюються гуманістичні ідеали, а з іншого – зростає і вирівнюється технічна майстерність учасників змагань, естетичний зміст цих соціальних інститутів все краще проявляє себе і справляє все більший вплив на їх розвиток. Складаються види спорту з яскраво вираженою, підкресленою естетичною значимістю (фігурне катання, художня гімнастика, стрибки у воду, спортивні танці, синхронне плавання тощо), в яких вирішення спортивних рухових і

змагальних завдань передбачає використання художньої виразності, оскільки тут оцінюються грація, елегантність жестів, красива постава, зовнішній вигляд спортсменів, сам рух – все це відіграє вирішальну роль і визначає загальний результат [16].

Всі явища, які досліджуються естетикою спорту, можна підрозділити на декілька груп:

1) це ті сторони спорту, які становлять його естетичний зміст, і, як усвідомлені й оцінені з естетичної точки зору, виступають естетичними цінностями;

2) це ті естетичні почуття, смаки, потреби, ідеали, погляди й теорії, які становлять світ естетичної свідомості, пов'язаної зі спортом;

3) це – естетична діяльність людини в сфері спорту.

В царині спорту естетична діяльність здійснюється в різних формах.

діяльність, спрямована на досягнення досконалості у виконанні спортивних дій;

естетична організація спортивних змагань і свят;

естетичне перетворення предметного середовища в сфері спорту;

формування прекрасного в людині [17].

Завдяки такій різноманітності форм естетична діяльність і постає у спорті процесом духовного розвитку особистості, засадою піднесення її інтелектуальних і фізичних здібностей та естетичних якостей.

Список використаних джерел

1. Ніколаєв О. А. Роль держави у розвитку фізичної культури і спорту [Електронний ресурс] / Ніколаєв О. А. – Режим доступу до ресурсу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/govermngmt/2012/194-182-11.pdf>

2. Евстафьев Б. В. Анализ основных понятий в теории физической культуры / Б. В. Евстафьев. – Л.: ГДОИФК, 1985. – С. 34-35.

3. Малинский И.И. Формування фізичної культури особистості в умовах гуманізації освіти: філософсько-педагогічний аспект [Електронний ресурс] / Малинский И.И. – Режим доступу до ресурсу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VChdpu/ped/2012_97/Mal_up.pdf

4. Малинский И.И. Формування фізичної культури особистості в умовах гуманізації освіти: філософсько-педагогічний аспект [Електронний ресурс] / Малинский И.И. – Режим доступу до ресурсу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VChdpu/ped/2012_97/Mal_up.pdf

5. Теорія та методика фізичного виховання: методичні вказівки (для студентів 1-го курсу) / уклад.: В. В. Лононенко, В. В. Тимошенко, Т. В. Коцар. – Краматорськ : ДДМА, 2008. – 36 с.

6. Ошина О. В. Образовательная система подготовки студентов вузов к здоровому образу жизни: дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Ольга Викторовна Ошина. – СПб., 2006. – 209 с.

7. Эстетика на переломе культурных традиций. – М.: ИФ РАН, 2002. – 117 с.

8. Холодов Ж. К. Теория и методика физического воспитания и спорта: учеб. пособие [для студ. высш. учеб. заведений] / Ж. Холодов, В. Кузнецов; 2-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 480 с.

9. Энциклопедический словарь по физической культуре и спорту. – Т. 3. / Гл. ред. Г. И. Кукушкин. – М.: ФиС, 1963. – 62 с.

10. Результаты державних спостережень за формою 2-ФК [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.sport.gov.ua/index/ua/material/11500>

11. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту: за станом на 24 вересня 2004 р. / Президент України. – К.: Держкомспорт України, 2004. – 15 с.

12. Мудрік В. І., Леонов О. З., Мудрік І. В. та ін. Організаційно-методичні основи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів: монографія / Мудрік В. І., Леонов О. З., Мудрік І. В., Ільченко А. І., Козак С. П. // За ред... В. І. Мудріка. – К.: Педагогічна думка, 2010. – 192 с.

13. Аникеев Д. М. Цель и задачи физического воспитания студентов в программно-нормативных документах Украины / Аникеев Д. М. // Физическое воспитание студентов № 5 / 2010. – С. 3-7.

14. Козак С. П. Формування ціннісного ставлення до фізичної культури у студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Козак С. П. – Автореферат на здобуття наук. ступ. Кандидата педагогічних наук за спец. 13.00.07 – теорія і методика виховання. – К.: Інститут проблем виховання НАПН України, 2011. – 23 с.

15. Срмолаєва Т. М. Естетика фізичної культури і спорту як компонент духовного розвитку особистості [Електронний ресурс] / Т. М. Срмолаєва. – Режим доступу до ресурсу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/domtp/2010_2/Ermol.pdf

16. Срмолаєва Т. М. Естетика фізичної культури і спорту як компонент духовного розвитку особистості [Електронний ресурс] / Т. М. Срмолаєва. – Режим доступу до ресурсу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/domtp/2010_2/Ermol.pdf

17. Эстетика[Текст]: Навч. посібник/ Л. М. Газнюк; С. В. Могильова; Н. О. М'яснікова та ін.; Харьков. держ. акад. фіз. культури. – К.: Кондор, 2011. – 124 с.

Zavalniuk O.V., a candidate of pedagogical sciences, associate professor of department of theory and methodology of P.E of Institute of P.E and Sport, докторант, National pedagogical university, is the name of M. P. Drahomanov (Ukraine, Kyiv), LanaZav@i.ua

Sport as an object of philosophical reflection

Philosophical meaning of sport as an activity aimed at self-development of a personality was analyzed; author notes that physical culture and sport are among the most important means of education of an individual, which would harmoniously combine spiritual wealth, moral purity, and physical perfection. Therefore, in today's world awareness of the role of these factors as a means of improving human nature and society is enhanced. Physical culture and sport are multifaceted social phenomena that have independent general cultural, pedagogical, aesthetic, prestigious and other meanings. Philosophical reflection allows us to consider sport not only as an organic element of physical culture, but as a set of material and spiritual values that are created and used by society.

Keywords: human, culture, physical culture, sport, material values, spiritual values.

Завальнюк Е. В., кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики физического воспитания Института физического воспитания и спорта, докторант, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), LanaZav@i.ua

Спорт как объект философской рефлексии

Анализируется философский смысл спорта как деятельности, направленной на саморазвитие личности; автор отмечает, что физическая культура и спорт являются одними из наиболее важных средств воспитания личности, которая бы гармонично сочетала в себе духовное богатство, моральную чистоту и физическое совершенство. Поэтому в современном мире усиливается осознание роли этих средств как факторов совершенствования природы человека и общества. Физическая культура и спорт – многогранные общественные явления, которые имеют самостоятельное общекультурное, педагогическое, эстетическое, престижное и другие значения. Философская рефлексия позволяет рассмотреть спорт не только как органический элемент физической культуры, но и как совокупность материальных и духовных ценностей, которые создаются и используются обществом.

Ключевые слова: человек, культура, физическая культура, спорт, материальные ценности, духовные ценности.

* * *

УДК 37.013.73

Бойко А. І.

доктор філософських наук, доцент, заступник директора ЧДБК (Україна, Черкаси), angela_boyko@ukr.net,

Каюк Т. В.

аспірантка, ЧДТУ (Україна, Черкаси), didichenko.t@yandex.ua

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЇ КОМПЛЕКСНОСТІ КРИЗИ В ОСВІТІ ЗА ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ «ВИДІЛЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ»

У статті через проведений аналіз праць науковців і філософів визначається проблема кризового стану освіти як комплексна. Використовуючи запропонований авторами метод «виділення тенденцій» здійснено виділення ряду останніх загальних освітніх тенденцій, серед яких детально розкрита найзагальніша «тенденція до комплексності освітньої кризи». В статті вказані особливості даної тенденції та її складові. Автори прийшли до висновку, що комплексність кризи в освіті є однією із найважливіших тенденцій у